

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Buitengebied gemeente Lochem

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

16 juli 2009 / rapportnummer 2267-15

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De gemeente Lochem wil het bestemmingsplan voor haar buitengebied herzien. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings-)plichtige activiteiten¹ wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Lochem.

De volgende punten beschouwt de Commissie² als hoofdpunten voor het op te stellen plan-milieueffectrapport (verder genoemd MER):

- een onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie(s);
- de ‘milieugebruiksruimte’ voor onder andere verzurende en vermestende stoffen, geur en fijn stof. Maak inzichtelijk in welke gebieden wel en geen milieugebruiksruimte aanwezig is en waar met maatregelen milieugebruiksruimte gecreëerd kan worden;
- de maximaal mogelijke effecten op de beschermde natuur, met name de Natura 2000-gebieden ‘Stelkampsveld’ en ‘IJsseluiterwaarden’, met de nadruk op emissie van verzurende en vermestende stoffen en de hieruit voortkomende depositie.

Het MER moet een zelfstandig leesbare samenvatting bevatten, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal³ en ander ondersteunend beeldmateriaal.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied (notitie R&D). Dat wil zeggen dat dit advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de notitie R&D moet worden gelezen.

2. WET- EN REGELGEVING EN BELEIDSKADER

De notitie R&D geeft in hoofdstuk 1 en 2 een zeer beperkt deel van de relevante wet- en regelgeving en de beleidskaders weer. Ga in het MER in op de randvoorwaarden die hieruit volgen voor het plan. Ten aanzien van de Natuurbeschermingswet 1998 adviseert de Commissie alert te zijn op nieuwe beleidsontwikkelingen en jurisprudentie.

Bespreek relevante wet- en regelgeving en de beleidskaders in het MER. Neem onder andere de randvoorwaarden en ontwikkelingen die volgen uit onderstaande beleidskaders:

- de Nota Ruimte;
- de wetgeving op het gebied van dierwelzijn zoals het Varkensbesluit, het Legkippenbesluit 2003 en het Vleeskuikenbesluit;
- de Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen;
- de Wet ammoniak en veehouderij;
- Reconstructieplan;

---

¹ m.e.r. staat voor milieueffectrapportage en heeft betrekking op de procedure. Het Besluit m.e.r. 1994 geeft aan bij welke omvang bepaalde activiteiten een m.e.r.-procedure moet worden doorlopen en bij welke omvang een bepaalde activiteit een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt.

² Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1 en voor een overzicht van zienswijzen en adviezen zie bijlage 2.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

- Wet geurhinder en veehouderij;
- IPPC-richtlijn;
- AMVB Huisvesting.

3. ALTERNATIEVENBESCHRIJVING

3.1 Referentiesituatie en autonome ontwikkeling

De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (uit de Notitie R&D blijkt dat de situatie in 2005 als referentiesituatie zal worden gehanteerd) en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling. Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu⁴, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Aangezien de mate van uitbreiding van agrarische bedrijven onderdeel uitmaakt van het voornemen, dient het Reconstructieplan niet meegenomen te worden in de autonome ontwikkeling. Het gaat om ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Vergelijk de alternatieven met de referenties, en primair de bestaande situatie. Houd in de beschrijving van de autonome ontwikkeling ook rekening met de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en de vigerende wettelijke verplichtingen.⁵

Voor de Commissie ligt het accent voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling op het verkrijgen van een beeld van de ontwikkelingen van de stikstofemissie en de hieruit voortvloeiende stikstofdepositie op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur voor het gehele plangebied⁶. Ga hiervoor in op de bestaande situatie en autonome ontwikkelingen voor:

- de intensieve veehouderij en de rundveehouderij. Geef inzicht in de huidige omvang van de veehouderij in het plangebied en de grootte van de bedrijven. Ga hierbij in op de verwachte beëindiging, nieuw- en hervestiging en groei van de bedrijven. Geef ook aan welke ontwikkelingsmogelijkheden in het LOG worden geboden. Ga in op mogelijke ontwikkeling in (milieuvriendelijke) stalsystemen en de verwachte groei en schaalvergroting van de rundveehouderij bij opheffing van de melkquotering;
- overige bronnen die bijdragen aan de achtergronddepositie van stikstof.

Ga na welk deel van de beschreven autonome ontwikkeling een algemene trend is op grond van wettelijke verplichtingen en welk deel lokaal kan worden gegarandeerd, doordat bijvoorbeeld specifieke bedrijven op dit moment als stoppers kunnen worden aangemerkt.

---

⁴ Binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen.

⁵ Denk hierbij bijvoorbeeld aan de wettelijke verplichting dat alle IPPC-plichtige bedrijven per oktober 2007 voldoen aan de IPPC-richtlijn en het Besluit huisvesting dat per 1 april 2008 van kracht is geworden. Houd daarbij ook rekening met de doorwerking van wetgeving op het gebied van welzijn voor dieren (uitgaande van hetzelfde aantal dieren zullen de stallen mogelijk in oppervlakte toe moeten nemen).

⁶ Zie zienswijzen gemeente Berkelland en Gelderse Milieufederatie.

3.2 Alternatieven

In de notitie R&D heeft de initiatiefnemer geen uit te werken alternatieven benoemd. De Commissie geeft in overweging om alsnog alternatieven te benoemen. Indien alternatieven worden uitgewerkt dient in het MER beschreven te worden hoe deze alternatieven, binnen de gestelde randvoorwaarden, kunnen worden ontwikkeld. Houd hierbij rekening met de borging van deze randvoorwaarden in het bestemmingsplan. De Commissie adviseert de milieugebruiksruimte in beeld te brengen⁷.

In het MER dient een minimaal en maximaal scenario beschreven te worden. Het minimale scenario betreft een autonome ontwikkeling met nulgroei van de productieruimte voor intensieve veehouderij en rundveehouderij bedrijven. Als maximaal scenario dient de worst case situatie beschreven te worden. Dit betreft de situatie die ontstaat als de totale omvang aan productievolume (intensief en rundvee) die het bestemmingsplan mogelijk maakt, zal worden gerealiseerd.

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

Voor het MER dienen alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten belicht te worden die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Ook eventuele functiewijzigingen (zoals recreatie) kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de effecten cumulatief in beeld gebracht te worden.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ruim binnen beleidsmatige randvoorwaarden en ver onder wettelijke grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij stikstofdepositie op kwetsbare natuur) dienen de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief beschreven te worden.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER de *maximale* milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt (zogenaamde 'worst case'). Indien uit het MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.

---

⁷ Bepaal hiervoor:

- 1) de ruimte die er is voor een toename van de emissie van stikstof, geur en fijn stof;
- 2) de behoefte aan uitbreiding, her- en nieuwvestiging van intensieve veehouderij, rundveehouderij en niet-agrarische activiteiten. Bepaal aan de hand hiervan de verwachte toename van de emissie van stikstof, geur en fijn stof;
- 3) bepaal op basis van de ruimte en de reële behoefte welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan. Als blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelingsbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden.

In afwijking van de notitie R&D dienen naast de stikstofdepositie ook andere milieueffecten onderzocht te worden, welke hieronder zijn toegelicht⁸.

4.2 Natuur

Ga voor natuur in op de mogelijke gevolgen voor kenmerkende en beschermde soorten en beschermde gebieden. Geef ook de effecten aan van het voornemen op andere natuur in het studiegebied die voor verzuring of vermessing gevoelig is.⁹ Breng hierbij ook de (verandering in de) milieubelasting in beeld die veroorzaakt wordt door initiatieven in het studiegebied.

Beargumenteer dat de aangegeven zone rondom de twee Natura 2000-gebieden 'Stelkampsveld' en 'IJsseluiterwaarden' in de notitie R&D van een zodanige grootte is, dat alle milieueffecten van het voornemen op de Natura 2000-gebieden correct zijn weer te geven¹⁰.

Natura 2000

Zoals in de notitie R&D beschreven is naar verwachting een passende beoordeling nodig. Om de effecten op 'Stelkampsveld' en 'IJsseluiterwaarden', maar mogelijk ook andere Natura 2000-gebieden goed te kunnen beoordelen adviseert de Commissie te beschrijven:

- de instandhoudingdoelstellingen, de staat van instandhouding en de kritische depositiewaarden voor de habitattypen in de Natura 2000-gebieden;
- de achtergrondconcentraties van de stikstof in de natuurgebieden. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddeposities recente gegevens;
- de mogelijke (verandering van) stikstofdepositie op de natuurgebieden van de verschillende alternatieven. Geef daarbij aan welk rekenmodel is gebruikt, welke aannames zijn gedaan en wat de (on)nauwkeurigheid is van de berekeningen.

Maak inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het beperken van de kavelgrootte, bouwhoogte, eisen aan technische middelen om emissies te reduceren, bedrijfsverplaatsingen, saneren van niet gebruikte milieuvergunningen en herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties. Motiveer in de effectbepaling voor natuur welke referentiesituatie wordt gehanteerd.¹¹ Baseer de effectbepaling op de door het plan mogelijk gemaakte verandering van stikstofdepositie.

Onderzoek in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat de uitvoering van het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Neem de passende beoordeling op in het MER. Indien gebruik wordt gemaakt van saldering raadt de Commissie aan de gevolgen voor Natura 2000 van afname (als gevolg van stoppen en verplaatsing) en toename (als gevolg van nieuw-, hervestiging en uitbreiding) apart in beeld te brengen.¹²

---

⁸ Zie inspraakreactie gemeente Berkelland en Gelderse milieufederatie.

⁹ Hieronder verstaat de Commissie de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden met natuurwaarde die niet onder de Wav vallen. Het gaat hier niet om elk groenelement, maar om gebieden met een belangrijke natuurwaarde.

¹⁰ Zie inspraakreactie gemeente Berkelland en Gelderse milieufederatie.

¹¹ Binnen MER bestaat de referentiesituatie gewoonlijk uit de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling. Hoewel bij de autonome ontwikkeling vaak een depositieafname wordt voorspeld kan deze niet van een eventuele toename als gevolg van het voornemen worden afgetrokken. Dit, omdat deze ontwikkeling doorgaans wordt bepaald op grond van gemiddelde trends en niet lokaal kan worden gegarandeerd. In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 kan een andere referentiesituatie van toepassing zijn voor de effectbepaling.

¹² Het kan dan gaan om het mogelijk maken van de uitbreiding van bedrijven en bijbehorende toename in depositie door saldering met de afname van depositie door stoppende bedrijven. Hiervoor moet per Natura 2000-

Uit de Notitie R&D komt naar voren dat de bestemmingsplanwijziging zich met name richt op de ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Indien het plan echter wel andere ontwikkelingen mogelijk maakt, dient in de passende beoordeling aangetoond te worden dat deze in cumulatie met elkaar en het voornemen geen significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden als deze zekerheid wordt verkregen of de zogenaamde ADC-toets¹³ met succes wordt doorlopen.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Bepaal voor de EHS wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn, in hoeverre deze worden aangetast of versterkt en of het voornemen past binnen het toetsingskader voor de EHS.¹⁴

Beschermde soorten

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren.¹⁵ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹⁶ en bepaal of verbodsbepalingen¹⁷ overtreden kunnen worden. Beschrijf mitigerende maatregelen die eventuele effecten kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Geur

Geef inzicht in het aantal geurgehinderden en in de mate van geurhinder. Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus. Werk daarbij met kaarten met de geurniveaus voor de referentiesituatie en de alternatieven en maak daarbij gebruik van de reeds beschikbare geurinformatie. Vul dit aan met berekeningen van de cumulatieve geurhinder. Ga indien gemeentelijke geurbeleid wordt uitgewerkt in op de randvoorwaarden en milieugevolgen van dit beleid.

4.4 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Hoewel in de Notitie R&D is aangegeven dat het nieuwe bestemmingsplan gericht is op het behoud van landschappelijke waarden, is verder niet inge-

---

gebied in beeld worden gebracht waar de gevoelige habitattypen voorkomen en wat daarop de effecten zijn. Het slechts benoemen van een per saldo afname is onvoldoende om significante gevolgen uit te sluiten (zoals ook blijkt uit o.a. de volgende uitspraken: ABRvS, 29 maart 2006, 200503949/1; ABRvS, 22 oktober 2008, 200709052/1. Een manier om de mogelijkheden van saldering in beeld te brengen is het opzetten van een depositieboekhouding voor de betreffende Natura 2000-gebieden.

¹³ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁴ Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of provinciale uitwerkingen daarvan. Bijvoorbeeld de Streekplanuitwerking 'Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse ecologische hoofdstructuur'.

¹⁵ Er wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën: tabel 1 (algemeen), 2 (overig) en 3 (Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB) soorten en vogels.

¹⁶ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan gebruik worden gemaakt van gegevens en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl

¹⁷ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

gaan op de mogelijke gevolgen voor landschap, cultuurhistorie en archeologie. Werk de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden en gevolgen in het MER verder uit.

Ga bij de effectbepaling niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied en de mogelijke (positieve en negatieve) gevolgen hiervoor. Geef aan waar en hoe negatieve effecten in kwetsbare en/of hoog gewaardeerde landschapstypen, aardkundige en/of cultuurhistorische waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Bijvoorbeeld door maatregelen voor de inpassing van bouwmogelijkheden om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen.

Landschap en cultuurhistorie

Geef de begrenzing van landschappelijk en cultuurhistorische waardevolle gebieden op kaart aan. Visualiseer de karakteristieken van het huidige aanwezige landschap. Geef daarbij een waardering van deze karakteristieke elementen.¹⁸ Ga daarbij in op de effecten van nieuwe ontwikkelingen, zoals de schaalvergroting en de bouw van stallen bestaande uit meerdere veediepingen. De Commissie adviseert de karakteristieken van het landschap te visualiseren en bij de landschappelijke inpassing hierbij aan te sluiten.

Geef middels visualisatie of fotobewerking een beeld van de impact die de inplaatsing van nieuwe bedrijven qua maatvoering van bebouwing en uitstraling kan hebben op de huidige landschapstypen.

Archeologie

Geef in de beschrijving van de huidige situatie inzicht in de ligging van archeologische waarden aan de hand van de Archeologische waardekaart en ga in op de mogelijke gevolgen van het plan. Beschrijf mogelijkheden voor mitigerende maatregelen.

4.5 Verkeer, geluid en luchtkwaliteit

Verkeer

Beschrijf (indien onderscheidend) de verkeersbewegingen die horen bij de verschillende alternatieven. Bepaal in hoeverre en waar mogelijk knelpunten kunnen ontstaan.

Geluid

Breng de geluidsproductie in beeld van bedrijven/activiteiten met een relevante geluidsproductie. Ga hierbij in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten in relatie tot de voorkeursgrenswaarde.

Fijn stof

Om de eventuele alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) te beschrijven, ook onder de grenswaarden.¹⁹ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Eenvoudiger berekeningen vol-

---

¹⁸ Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van (1) de (regionale) kenmerkendheid, (2) de zeldzaamheid, (3) de gaafheid en (4) de vervangbaarheid.

¹⁹ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

staan wanneer deze voldoende onderscheidend zijn voor de alternatieven. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten²⁰ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.²¹

Het initiatief maakt geen deel uit, als 'in betekenende mate'-project, van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Indien het project zich als 'niet in betekenende mate' kwalificeert, dient aannemelijk te worden gemaakt dat de toename van de concentratie PM₁₀ niet de grenswaarde met meer dan 3 % overschrijdt. Maak duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in het Besluit 'niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)'.²² Indien dit niet aannemelijk kan worden gemaakt adviseert de Commissie het voornemen te toetsen aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet milieubeheer.

4.6 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit).

Indien veehouderijbedrijven gebruik maken van een eigen bron van drinkwater, kan uitbreiding van productieruimte effect hebben op de waterhuishouding. De Commissie adviseert daarom in het MER een kwalitatieve analyse op te nemen van de effecten van mogelijke uitbreiding op de waterhuishouding.

Indien er een watertoets wordt uitgevoerd adviseert de Commissie de voor de m.e.r. relevante resultaten in het MER op te nemen. Geef aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.7 Gezondheid

Beschrijf in het MER de risico's met betrekking tot gezondheid, zoals o.a. zoönosen, MRSA en fijn stof, en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken²³.

---

²⁰ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassebreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend is.

²¹ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

²² Zie artikel 5 van deze AMvB. Dit is het geval als projecten gebruik (zullen) maken van dezelfde ontsluitingsstructuur en aan elkaar (zullen) grenzen, dan wel in elkaars directe nabijheid (zullen) zijn gelegen tot een afstand van ten hoogste 1000 meter vanaf de grens van de desbetreffende locatie of inrichting. Dit speelt niet als de toename van de concentraties ter plaatse niet meer bedraagt dan 0,1 µg/m³.

²³ Maak hierbij gebruik van:

- het RIVM briefrapportnr. 215011002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie;
- het Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid van Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeealand en GGD Hart voor Brabant, Januari 2009.

Het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport is van plan onderzoek te doen, in samenwerking met een consortium, naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed in de gaten te houden.

5. MONITORING EN EVALUATIE

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is bijzonder belangrijk om te kunnen beoordelen of en tot welke totale depositie uitbreidingen/ nieuwvestiging mogelijk zijn, of dat voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom geeft de Commissie in overweging een depositieboekhouding op te zetten voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet ingepast kan worden en onder welke voorwaarden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkeling van de depositie wordt afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER een aanzet geeft tot dit evaluatieonderzoek en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Kaartmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging van de bestaande veehouderijbedrijven en de intensieve veehouderijen in het buitengebied. Geef daarbij aan wat de omvang is van deze bedrijven en welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;
- de ligging van Natuurbeschermingswetgebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau plan-MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders gemeente Lochem

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Lochem

Besluit: vaststellen of wijzigen van bestemmingsplan

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: herziening bestemmingsplan Buitengebied

Procedurele gegevens:

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r. op 13 mei 2009

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht op 16 juli 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

L.C.J. Bekkers (secretaris)

dr. ir. G. Blom (voorzitter)

ir. S. Bokma

drs. S.R.J. Jansen

ir. W.H.A.M. Keijsers

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau, of een vergelijkbaar door het bevoegde gezag toegezonden startdocument als uitgangspunt.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieustandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Gelderse Milieufederatie, Arnhem
2. Gemeente Berkelland, Borculo

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Buitengebied gemeente Lochem

De gemeente Lochem wil het bestemmingsplan voor haar buitengebied herzien. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings-) plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Lochem.

ISBN: 978-90-421-2803-3

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

